

VOJAŠKA STRAŽA PRED ZIMSKO PALAČO MED NEMIRI.

prva knjiga. V njej je na prvem mestu več krajših povesti in črtic. Dobrih pripovednih pisateljev za narod Hrvatom še vedno manjka, najbrže zato, ker so premalo preiskovali narodno življenje in prepovršno gledali v narodno dušo. To se pozna tudi povesticam v tej knjigi. Bolji so poučni članki, kateri bodo narodu izvestno mnogo koristili. Izdajatelju, ki je pokazal mnogo dobre volje, želi pač vsak ljudski prijatelj mnogo uspeha, a naj bi našel tudi mnogo podpore pri duhovnikih in učiteljih, kateri žive med narodom! Če bi bilo nekoliko agitacije, bi se „Pučka knjiga“ lahko zelo razširila, ker je res dobra in cenena.

Janko Barlé.

Nevenčice. Priče i pripovijetke za mladež. Napisao Ivan Devčić. — 80. Str. 144. Znani pisatelj Ivan Devčić je izdal med knjigami hrvaškega pedagoškega književnega zbora lepo zbirko pripovedek za mladež. Te pripovedčice, katerih dejanje se vrši v Bosni in v gornji Krajini, so osnovane na zgodovinski podlagi, ali pa na narodnem pripovedovanju. Prav je storil pisatelj, da jih je otel pozabljivosti in marsikatera stara razvalina bode z njimi zopet oživela. Te povesti in pripovedke — sedemnajst jih je v knjigi — so pisane v dobrem duhu za mladino. Knjiga je tudi ilustrirana, vendar se slikam pozna, da jih ni delal umetnik.

Janko Barlé.

ČEŠKA.

Alois Jirásek: **Gero**, historická hra o čtyřech jednáních. — Nakladatel J. Otto v Praze. 1904. — Igra je vredna, da se nekoliko dalje pomudimo pri njej! Njena vsebina je sledeča:

Tugomer iz knežjega rodu Stodoranov, prosi ponoči pri Geronu, nemškem mejnem grofu Vzh. Marke, da bi z njegovim sodelovanjem prepodil sedanjega kneza Stodoranov Stojlněva in sam zasedel prestol. Za talnika pusti na Geronovem dvoru svojega stričnika Želibora, ki postane iz lastnega prepričanja kristjan.

Nemcem preti od slovanske strani velika nevarnost. Mejnega grofa Hika so že pobili Bodriči in baťi se je, da se vsi slovanski rodovi združijo. — To svetuje tudi Želibor svojemu stricu, a ta ga neče poslušati in postane izdajavec. Gero je zvit lisjak in se ravna po pravilu: „Vzemimo ljudstvu voditelje, potem ga bomo brez težave uničili.“ Ravnokar ga je kralj Oto povzdignil v vojvodski stan. Svojega bratranca Rothulfa pošlje mej Slované z naročilom, naj jih z obljubami pomiri, kneze pa naj spravi na njegov dvor pod pretvezo, da se hoče on pogovoriti z njimi radi miru.

Rothulf stori vse po njegovi volji in privede s seboj 30 slovanskih knezov, le Čedrag, poganški svečenik, mu ne zaupa in ostane doma. Gero jim priredi veliko gostijo, dá jim vina in ukaže godcem, naj igrajo. Mej gostovanjem pa planejo nanje vojaki in jih pomore. Edini Želibor se reši, ker ga posvari poprej Irmingerd, hči Rothulfova, ki ljubi mladega Slovana.

Želibor pribeži v Branibor in pregovori svoje rojake, da bi se združili proti Nemcem z Bodriči, s katerimi so živeli dosedaj v sovrastvu. V tem pa pride tudi Tugomer, ki pridobi ljudi na svojo stran s tem, da pove, da je Želibor kristjan in ljubi hčer Rothulfovo. Ljudstvo zgrabi nato Želibora in ga vrže v ječo.

Toda Stodorani kmalu spoznajo svojo zimoto. Gero pride s svojimi vojaki v Branibor in izroči Tugomeru knežji stolec. Čedrag, stari švečenik, zbere skupaj mlade svoje rojake in se združi z Brežani. Združeni Slovani gredo sedaj proti Braniboru. Gero kmalu izve za to in se jim postavi zunaj mesta nasproti. Vname se huda bitka. Nemci sicer zmagajo, toda ta zmaga je prav Pirova. V boju padeta mej drugimi tudi Rothulf in Sigfrid, sin Geronov. Želibora so Nemci mej tem umorili. Ko Gero vidi mrtva svojega sina in bratranca, se zvrne v žalosti čez mrtvo truplo sinovo ter stoka, ker mu je umrl sin edinec in naslednik na prestolu. Wulfhari, njegov kapelan, pa ga tolaži z besedami:

„Ale budeš mít (namr. dedice). Tvůj boj budou dědit pokolení, tvé dílo bude žít.“

S tem se konča igra.

Snov je vzeta iz zgodovine polabskih Slovanov. Tudi „Dom in Svet“ nam je podal že dve povesti iz zgodovine teh slovanskih rodov, namreč: „Naš stari greh“ in „V smrtni senci“, iz peresa prerano umrlega dr. Prelesnika. V tej igri nastopajo na eni strani Nemci z Geronom na čelu in na drugi polabski Slovani, v prvi vrsti Stodorani s Tugomerom. Že Jurčič nam je pred kákimi 30 leti podal tragedijo, v kateri nastopata isti osebi.

Zgodovina pripoveduje, da je bil Tugomer izdajavec domovine, in takega nam slika tudi Jirásek. Jurčič je pisal tragedijo in je prepustil glavno vlogo Tugomeru, kot tak pa ne sme biti izdajavec. Zaradi tega je moral Jurčič prenaraditi izdajavca Tugomera v zaslepljenca, ki dela vse z najboljšim namenom, da bi koristil domovini, a je prelahkoveren in se da izkoristiti od Nemcev. Toda Nemcev (Gerona, Gripa, Hildeberta) Jurčič nikakor ni pogodil. To so pretežno slabi značaji, kakršni pa v tragediji ne smejo nastopati; tudi slabi značaji morajo biti dramatsko pravilno slikani, da se podajo v lepo celoto; Jurčičevi Nemci nas pa odbijajo.

Tu je Jirásek udaril na drugo struno. Nemci so zviti in prekanjeni, kakor v Tugomeru; ne gre jim toliko za razširjanje krščanske vere,

kakor pa za razširjanje svetne posesti, a pri vsem tem imajo mnogo dobrih lastnosti. Posebno se očita Jurčiču, da rešitev Bojanova in Tugomerova po napadu v Geronovem taboru ni utemeljena. Vse drugače pri Jirásku! Tudi tu se reši le eden, Želibor, a to rešitev je pesnik lepo motiviral. On postane iz prepričanja kristjan; njega vzljubi hči Rothulfova, Irmingerd, in ta ga posvari sedaj v nevarnosti, češ: Poboj bo, beži! Tudi prizorišča so v obeh dramah ista: Geronov dvor, Branibor, in gozd pri Braniboru. Končujeta oba z bitko pri Braniboru.

Slovane nam slikata Jurčič in Jirásek kot nesložne in premehke; preradi verjamejo lokalnim tujcem in so mehki kakor lipov les; gosto-

E. Loubet,

predsednik francoske republike.

ljubni so do vsakoga, tudi do sovražnika. Toda to se bridko maščuje nad njimi. Nемец je zvít, izkoristi te njih lastnosti in jih uniči. Ko so že izdani, jim govori Želibor, ki pozna slabe lastnosti svojega naroda in dobre strani nasprotnikove: „Běda, nebudeme li jako oni, tvrdí a svorní.“

Toda zvonjenje po toči ne pomaga nič. Sedaj ved', v kaki nevarnosti so, ker so brez voditeljev, vedó, da morajo resno misliti na rešitev, a ko pride izdajavski Tugomer, pa verjamejo njemu; in tako jih brez posebnega napora sovražnik lahko uniči.

Jirásek nam je podal skoro iste ideje, ko Jurčič v „Tugomeru“, a Gero je v tehničnem oziru bolj dovršen kakor Jurčičeva tragedija,

F. Fr.

